

Obraćanje Donalda Haysa, prvog zamjenika visokog predstavnika, na sastanku načelnika i predsjedavajućih općinskih vijeća svih općina u Srednjobosanskom kantonu

Dame i gospodo,

Ove razgovore vodimo u veoma uzbudljivom trenutku u političkom razvoju ove zemlje. Federalni parlament nedavno je usvojio potrebne izmjene i dopune Ustava i zakon o njihovoj provedbi, čime će se omogućiti direktan izbor općinskih načelnika ove godine. 2 oktobra će građani u općinama širom BiH izabrati muškarce i žene koji će ih voditi u naredne četiri godine.

Ovim se unosi temeljita promjena u političko okruženje, zato što se *ovlasti* daju općinskim zvaničnicima i građanima podjednako. Time se također otvara put novoj generaciji političara.

A ne radi se o bilo kakvim izabranim zvaničnicima.

Općinski načelnici rade na instanci gdje se politika i interesi građana susreću i isprepliću u ključnim aspektima – u svakodnevnom životu svakog građana. Općine se bave uslugama kao što su prikupljanje otpada, ulična rasvjeta i obdaništa; one izdaju isprave koje definiraju naš život – rodne listove, vjenčane listove i mnoga druga uvjerenja i dokumente. Općina je najniži nivo vlasti, ali upravo taj nivo utječe na osnovne interese većine građana, mnogo više nego kantoni i entiteti.

Zbog toga se implikacije ovih ustavnih promjena ne mogu i ne

smiju podcjenjivati.

Jedna od jakih strana reformi kao što je ova je to što će konačni ishod odrediti sami građani, a ne mala skupina političara koji zastupaju svoje interese. Naravno, ako dozvolite da se nastavi *status quo* to će biti vaš izbor. Ali sada imate priliku da napravite izbor putem glasačkih kutija. Možete ishoditi svaku promjenu u općinskoj politici koja je u skladu sa vašim interesima.

Međutim, političke stranke mogu i trebaju učestvovati u ovoj reformi – one moraju prihvatiti da za proces reforme moraju ponuditi nove kandidate, sa svježim idejama i vizijom budućnosti BiH, da bi novi izborni sistem bio iskorišten na najbolji način.

Funkcija općinskog načelnika, koji će istinski zastupati interese građana, doista je ključna, kako u općinama tako i u političkoj strukturi cjelokupne zemlje. Birači neće biti zadovoljni ukoliko im se ponudi izbor imena koja su im odveć poznata.

Izbori u oktobru predstavljaju veoma dobru priliku za političke stranke da uvedu novu generaciju političara.

Mladost, energija, nove ideje, drugačiji pristup; za BiH bi uvođenje ovog kvaliteta bilo poticajno, a stranke mogu iskoristiti uvođenje sistema direktnog izbora općinskih načelnika u Federaciji kako bi dale baš takav poticaj.

Oni se već natječu za glasove – bilo bi lijepo da u tom takmičenju izađu sa najvećim brojem kandidata, i žena i muškaraca, do 35 godina starosti.

Značajno je to što je pritisak za uvođenje sistema direktnog izbora načelnika velikim dijelom potekao od građana, te od samih načelnika. Vi shvatate ovlasti demokratskog mandata – one će načelnicima dati politički legitimitet koji im je potreban u cilju promoviranja interesa njihovih birača, što je

primarni politički cilj, te kako bi se oduprli uticajima onih koji potčinjavaju i mijenjaju prioritete općina isključivo zbog političkih interesa. Vaš načelnik mora staviti interese građana i njihove potrebe ispred političkih interesa. Politički interesi svakako imaju svoje mjesto, ali ne na štetu građana.

A načelnici nisu bili usamljeni u podršci koju su pružili ovoj reformi. Ankete su pokazale da gotovo 80% građana podržava direktne izbore načelnika.

Promjena načina izbora općinskih načelnika neće moći odmah i sama po sebi uzrokovati značajnu promjenu stanja. Ali sada kada je riješeno ustavno pitanje, vaše napore možete usmjeriti na poboljšanje načina na koji rade općine, a oni među vama koji budu izabrani na izborima u oktobru to mogu uraditi uz zamah koji će dobiti novim mandatom od svojih glasača kako bi pospješili vaš zakonodavni program.

Morate sve građane uključiti u proces definiranja prioriteta i plana djelovanja u vašim gradovima i selima. Pred vama je ogroman posao, i nema osobe koja bi taj posao mogla uraditi sama. Ukoliko će općine u BiH postati pravi centri za pružanje usluga, čiji će se rad ocjenjivati prema sposobnosti da pruže optimalne usluge građanima – onda je neophodno sada razriješiti neka osnovna pitanja.

- Plaćanje loše organiziranih državnih organa slabi općinu jer odvlači sredstva koja su potrebna za pružanje usluga građanima
- Preklapanje nadležnosti između različitih nivoa vlasti otežava pružanje usluga i čini ih nepotpunim. Nadležnosti su nejasno definirane između samih općina, a naročito između općina i kantona, a rezultat toga su suvišni nivoi vlasti koji su veoma malo korisni u smislu pružanja usluga
- Općine su nedovoljno opremljene da preuzmu odgovarajuće poslove.

Uz mandat koji će vam dati glasači moći ćete uvjerljivije braniti svoje argumente kroz javni forum i zajedno raditi kako bi uvjerili vaše političke stranke, kantone i Federalnu vladu da je potrebno što prije poduzeti odgovarajuće korake kako bi se riješila ova pitanja. Time ćete pokrenuti postupak rehabilitacije općinskih vlasti u BiH.

Sa demokratskim sredstvima na raspolaganju, u situaciji ste proizvesti stvarne promjene. Ne razmišljajte o tome kako učiniti općine širom BiH samo *prihvatljivim*, ili *podnošljivim*, ili takvim da jednostavno *pružaju samo osnovne uslove za život*.

Razmišljajte o tome kako općine učiniti mjestima koja su poželjna za život i koja se svaki dan takmiče kako da svojim građanima pruže najbolje usluge. Govorimo o onoj vrsti duha zajednice koji se ogleda u parkovima koji se efikasno održavaju, čistijem i bolje uređenom okolišu, birokratama koji će više voditi računa o interesima građana, funkcionalnijem sistemu koji odgovara na potrebe građana i u kojem građani mogu informirati javne zvaničnike o vlastitim problemima i prioritetima. Sve su to stvari unutar zajednice koje se održavaju na odgovarajući način i predstavljaju izvor ponosa.

To je nešto što mnogi od vas već pokušavaju postići. Iskoristimo današnji razgovor da istražimo načine na koje možete međusobno sarađivati kako biste zajedno postigli napredak. Federalni parlament je općinama dao nove mogućnosti – sada je na vama da to iskoristite na najbolji mogući način.

Hvala